

Veranderen door Doen

Jaarverslag 2016

Vooraf	5
Missie en werkwijze	7
Perspectief bieden in onzekere tijden	9
Ruimte in de marge: resultaten in 2016	10
Juridische Hulpverlening	
Maatschappelijke Hulpverlening	
Medisch Opvangproject Ongedocumenteerden	
Project Activering Ongedocumenteerden	
Nederlandse Les	
Project Staatloosheid	
ASKV in de spotlights	26
Organisatie en financieel overzicht	29
Bestuur	
Winst en Verliesrekening over 2016	
Colofon	32

Vooraf

In zijn bijna dertigjarig bestaan heeft het ASKV / Steunpunt Vluchtelingen veel veranderingen – zowel in positieve als in negatieve zin – op het gebied van vreemdelingenbeleid meegemaakt. De organisatie heeft zich altijd aangepast aan de noden van de tijd, zonder daarbij onze kernwaarden uit het oog te verliezen.

In 2015 koos het ASKV ervoor om verantwoordelijkheid te nemen voor en mede vorm te geven aan het nieuwe Programma Vreemdelingen van de gemeente Amsterdam. Daarmee namen we een grote en niet risicoloze stap. Naast het bieden van kritiek en alternatieven voor het beleid, gingen we er ook actief deel van uitmaken door vanaf de start (juli 2015) samen met Vluchtelingenwerk Amsterdam het Vreemdelingenloket te bemensen. In deze nieuwe positie heeft het ASKV kunnen meewerken aan duidelijke verbeteringen voor medisch en/of psychisch kwetsbare vluchtelingen. Maar het werk was ook vaak moeilijk te combineren met onze eigen uitgangspunten. In september 2016 besloten ASKV en Vluchtelingenwerk in goed overleg met de gemeente de werkzaamheden voor het loket te staken. Sindsdien doet het ASKV weer zelf intakes waardoor we kunnen werken volgens onze eigen criteria en inzichten, wat duidelijkheid en rust heeft gebracht voor zowel medewerkers als onze cliënten.

Het ASKV heeft altijd gewerkt vanuit de dagelijkse werkelijkheid van ongedocumenteerden in Amsterdam. De projecten worden allemaal ontwikkeld vanuit wat we in de praktijk leren over de noden van onze cliënten. Zo werd in 2011 het Medisch Opvangproject Ongedocumenteerden (MOO) opgezet toen steeds meer ongedocumenteerden met psychiatrische problemen bij het ASKV aanklopten omdat ze zonder zorg op straat stonden. Via het project Vangnet leerden we dat de ledigheid waartoe onze cliënten worden gedwongen leidt tot ernstige somatische en psychische klachten. Met die kennis is het Project Activering Ongedocumenteerden (PAO) opgestart, waarmee we in 2016

zeker 75 mensen op weg hebben geholpen met cursussen kappen en meubelmaken, tot weerbaarheidstrainingen en workshops toekomstperspectief. De complexe en uitzichtloze problematiek van staatlozen heeft ons ertoe gebracht het initiatief te nemen voor het Project Staatloosheid, waarmee met onderzoek, strategisch procederen en beleidsbeïnvloeding de situatie van staatlozen onder de aandacht wordt gebracht.

In het werk blijft het ASKV ook in 2017 een scherp oog houden voor veranderingen op nationaal en internationaal niveau waardoor de positie van ongedocumenteerden wordt beïnvloed. De lokale bed- bad- broodregelingen zijn allerm minst stabiel en aan politieke druk onderhevig. Daarnaast heeft de Nederlandse overheid de neiging om conflictgebieden al (te) snel als veilig aan te merken, waardoor mensen met een verblijfsstatus voor beperkte tijd de kans lopen te worden teruggestuurd naar een voor hen onveilig land. De stroom van vluchtelingen over de hele wereld zal komend jaar, vrezende, niet verminderen. Een druk die ook de zorg voor ongedocumenteerden hier bemoeilijkt. Als bestuur hebben we er alle vertrouwen in dat medewerk(st)ers, vrijwillig(st)ers en stagiar(e)s van het ASKV de vinger aan de pols houden en klaarstaan om met acties, beleidsbeïnvloeding en directe hulpverlening ervoor te zorgen dat problemen op de politieke agenda komen en dat mensen niet door het ijs zakken.

Namens het bestuur,
Frank van Haren, voorzitter a.i., maart 2017

Promotie op de markt

Missie en werkwijze

Het ASKV / Steunpunt Vluchtelingen ondersteunt (met name) uitgeprocedeerde asielzoekers in Nederland op sociaal, materieel en juridisch gebied. Naast hulpverlening en huisvesting werkt het ASKV aan een structurele verbetering van hun positie door campagnes, onderzoek, lobby en acties. Het ASKV wil een volwaardig bestaan voor alle vluchtelingen in Nederland, ook als zij (nog) niet over een verblijfsvergunning beschikken. Iedereen heeft dezelfde basisrechten, zoals onderdak, middelen voor levensonderhoud en gezondheidszorg. Ook heeft iedereen het recht op zelfbeschikking en de mogelijkheid om talenten en vaardigheden te ontplooien.

Veranderen door Doen is ons motto: door pragmatisch problemen aan te pakken laten we zien dat het anders kan. Alle activiteiten van het ASKV / Steunpunt Vluchtelingen staan in dienst van onze missie:

- De stichting heeft ten doel om zonder winstoogmerk vluchtelingen – ongeacht het land van herkomst of de reden van uitwijking – op te vangen en te begeleiden en hun belangen, al dan niet in rechte, te vertegenwoordigen
- De stichting heeft ten doel om zonder winstoogmerk aan het Nederlands publiek voorlichting te verschaffen over de vluchtelingenproblematiek.

Lokale hulpverlening – landelijke expertise

Het ASKV heeft een unieke positie te midden van alle organisaties en instanties die zich in Nederland bezighouden met vluchtelingen, asielzoekers en ongedocumenteerden.

Het ASKV helpt Nederlandse gemeentes om de zorgplicht jegens hun inwoners na te komen en verzorgt een laagdrempelig en niet-kerkelijk sociaal en juridisch inloopsprekuur voor

uitgeprocedeerde asielzoekers. De combinatie van praktische hulpverlening en structurele beleidsbeïnvloeding is met name voor deze doelgroep zeldzaam. Hierdoor speelt het ASKV op lokaal en individueel niveau een rol van betekenis, maar kan ook op landelijk niveau zaken aan de kaak stellen en zo bijdragen aan beleidsveranderingen voor grote groepen ongedocumenteerden.

Het ASKV functioneert op gemeentelijk en landelijk niveau als een volwaardige en onmisbare gesprekspartner bij vraagstukken over mensen zonder verblijfsvergunning en fungeert als vraagbaak voor zowel overheid, maatschappelijke organisaties, als ongedocumenteerden.

We kunnen dit doen mede dankzij onze goede contacten met de advocatuur, grote en kleinere hulporganisaties in Amsterdam en daarbuiten, medici en werkers in de geestelijke gezondheidszorg. Het ASKV beschikt hiermee over een breed netwerk op gemeentelijk en landelijk niveau, waardoor voor in de praktijk gesignaleerde problemen daadwerkelijk structurele verbeteringen kunnen worden gevonden.

Perspectief bieden in onzekere tijden

Afgelopen jaar was wederom een veelbewogen jaar. Aan de forse toestroom van vluchtelingen in 2014 en 2015 naar Europa kwam een eind in maart 2016 na het sluiten van de zogenoemde EU-Turkije deal.

Daarnaast kunnen tienduizenden mensen die al in Griekenland zijn door het hermetisch afsluiten van de Balkanroute niet doorreizen naar Europa en zitten (ook) zij al ruim een jaar vast onder erbarmelijke omstandigheden. Het effect in Nederland is dat er in 2016 minder nieuwe vluchtelingen zijn aangekomen. Het debat over vluchtelingen in de politiek, de media en bij het publiek blijft echter ongekend fel en gepolariseerd. Er zijn politieke partijen die voorstellen doen om het Vluchtelingenverdrag uit 1951 over de muur te gooien en de grenzen voor asielzoekers te sluiten. Anderzijds is het aantal mensen dat zich meldt als vrijwilliger bij vluchtelingenorganisaties nog nooit zo groot geweest.

De zorg en aandacht voor ongedocumenteerden worden echter, na een korte verbetering in 2014 door de uitspraak van het Europees Comité voor Sociale Rechten, opnieuw steeds verder beperkt. De uitspraken van de Centrale Raad van Beroep eind 2015 en van de Raad van State in juni 2016, hebben het zwaarbevochten recht op ten minste sobere opvang (voorziening van bed, bad en brood) ernstig doen wankelen. Sindsdien steggelen het Rijk en de gemeenten over de manier waarop voor ieder mens – met of zonder vergunning – een humanitaire ondergrens wordt gewaarborgd. In december 2016 zijn de, toch al moeizaam lopende, onderhandelingen met betrekking tot de bed-bad-broodregeling definitief stukgelopen.

Bij het schrijven van dit jaarverslag zijn de stofwolken van de landelijke verkiezingen nog niet neergedaald. Verschillende partijen die vluchtelingenrechten stevig verankerd hebben in hun programma's hebben winst geboekt, maar het is nog koffiedik kijken welke partijen een coalitie gaan vormen en of en hoe de situatie van ongedocumenteerden wordt meegenomen in de onderhandelingen en het regeerakkoord.

Het is van groot belang dat in deze onzekere tijden B&W van Amsterdam hebben aangegeven dat, ondanks het feit dat de opvang van vreemdelingen een taak van de staatssecretaris is, de gemeentelijke voorzieningen in de vorm van BBB en het Programma Vreemdelingen blijven bestaan. Daarbij wordt wel benadrukt dat dit buitenwettelijk en onverplicht is en dat de gemeente niet gedwongen kan worden meer te bieden dan zij doet; dit geldt zowel voor de soort als de omvang van de te verstrekken opvang. Bovendien kampt de gemeente met grote tekorten in de financiering van de programma's. Het risico dat mensen ondanks de bestaande voorzieningen toch op straat belanden is groot. Voor het ASKV/Steunpunt Vluchtelingen betekent dit dat we steeds samen met andere organisaties in de stad en in overleg met de gemeente de uitwerking van het beleid in de praktijk nauwlettend blijven volgen, aan de bel trekken waar nodig en voorstellen voor verbetering aandragen. En uiteraard blijven wij directe hulp bieden aan mensen in nood, ook buiten de gemeentelijke trajecten om.

Daarnaast blijft het ASKV actief met het ontwikkelen van nieuwe initiatieven om de situatie van ongedocumenteerden te verbeteren. Met een van oudsher sterke nadruk op het juridisch perspectief, maar we kijken ook verder. De eenzijdige focus op 'papieren' van zowel de overheid (zonder papieren geen rechten) als de mensen zelf (toekomst uitstellen tot verblijfsrecht is geregeld) zorgt voor een beperkte blik en kokerdenken. Via het Project Activering Ongedocumenteerden (PAO) worden mensen gesteund en gestimuleerd hun blik te verbreden, de focus te leggen op leven in het heden en bieden we perspectief om te werken aan de toekomst.

In deze politiek onzekere tijden blijft het ASKV, ook tegen de stroom in, altijd aandacht vragen voor de menselijke maat binnen het vluchtelingenbeleid.

Demonstratie in Amsterdam, september 2016

Ruimte in de marge: resultaten in 2016

Ongeveer 30% van alle asielaanvragen eindigt in een afwijzing. Wanneer terugkeer niet direct aan de orde is (bijvoorbeeld vanwege het ontbreken van documenten of het voortduren van geweld in het land van herkomst) volgt vaak langdurige illegaliteit. Hoewel er weinig ruchtbaarheid aan wordt gegeven, blijkt uit cijfers van de Immigratie en Naturalisatiedienst (IND) dat een herhaalde (asiel)aanvraag aanzienlijke kans van slagen heeft.

Het Informatie en Analysecentrum van de IND becijferde dat bijna 40% van de herhaalde aanvragen in een vergunning resulteerde¹. Dit komt door veranderde omstandigheden in landen van herkomst; nieuw verworven bewijs dat ten tijde van de eerste procedure niet beschikbaar was; maar ook door fouten in eerste aanleg.

Het ASKV verricht dossieronderzoek om te ontdekken of legaal verblijf alsnog mogelijk is en voorkomt hiermee uitzetting van mensen die bij terugkeer reëel gevaar lopen.

Het ASKV en het Vreemdelingenloket

Het Vreemdelingenloket is onderdeel van Het Programma Vreemdelingen van de gemeente Amsterdam dat in 2015 is gestart. Het loket is opgezet als samenwerkingsverband tussen gemeente en maatschappelijke organisaties om de hulpverlening aan ongedocumenteerden te verbeteren. Tot september 2016 verzorgde het ASKV/Steunpunt Vluchtelingen samen met Vluchtelingenwerk Amsterdam de intakes. Medewerkers van het loket informeren, adviseren, doen juridisch dossieronderzoek, screenen op kwetsbaarheid en op de bereidheid tot meewerken aan een duurzame oplossing en verwijzen door naar de meest passende hulpverlening of voorziening. Gaandeweg werd het takenpakket steeds verder uitgebreid.

Gedurende het eerste jaar (juli 2015 - juli 2016) heeft het Vreemdelingenloket 715 unieke bezoekers ontvangen. Driekwart van hen is man, een kwart van de verzoeken werd ingediend door vrouwen. Het forse aantal bezoekers en de variëteit in de landen van herkomst tonen aan dat

het Vreemdelingenloket door een groot aantal groepen gemakkelijk wordt gevonden.

Clënten met een verzoek om een gemeentelijke (maatwerk) voorziening kwamen na hun screening bij de GGD terecht op de Veldtafel, waar – wanneer een opvangindicatie door de GGD was afgegeven – een trajecthouder werd aangewezen. Gelet op het feit dat een indicatie door de GGD een vereiste was om toegang te krijgen tot een gemeentelijke voorziening (doorgaans 24-uurs opvang of financiële ondersteuning) is het grote aantal verzoeken om een screening niet verwonderlijk. Daarnaast is het opvallend dat ongeveer de helft van alle hulpvragen niet aan de gemeente is gericht, maar ter plekke aan het loket of via doorverwijzing is afgehandeld. Hieruit blijkt dat het Vreemdelingenloket niet alleen het startpunt was voor gemeentelijke (maatwerk-)voorzieningen, maar dat ook talloze overige vragen en verzoeken werden opgepakt.

Aan de Veldtafel wordt niet alleen een trajecthouder toegewezen, maar men adviseert eveneens over de meest passende vorm van begeleiding. Naar aanleiding van deze adviezen is gedurende het eerste jaar door de gemeente Amsterdam aan 126 personen een voorziening toegekend. Financiële ondersteuning (leefgeld) werd het vaakst aangeboden, of voortgezet vanuit het oude Fonds Gevolgen Vreemdelingenwet. Daarnaast registreerde het loket toewijzing van 24-uurs opvang bij het Leger des Heils, het ASKV of M00 voor 51 personen.

Na een moeilijke start van veel vallen, opstaan en leren is door de medewerkers van het loket goed werk verricht en is

een centraal aanspreekpunt ontstaan, zoals het was bedoeld. Gedurende het jaar verbeterde de samenwerking met diverse ketenpartners aanzienlijk. De Veldtafel bracht deelnemende organisaties samen en verschaftte een terugkerend platform voor open discussies.

De betrokkenheid van het ASKV bij het Vreemdelingenloket is een constante balanceeract gebleken, waarbij we zorgvuldig moesten laveren tussen professionele samenwerkingspartner van de gemeente Amsterdam én onze rol als luis in de pels. Dit is een grote uitdaging omdat het restrictieve rijksbeleid ten aanzien van ongedocumenteerden ook op gemeentelijk niveau doorwerkt.

In goed overleg hebben ASKV en Vluchtelingenwerk Amsterdam in september 2016 besloten niet langer de verantwoordelijkheid op zich te nemen voor de dagelijkse uitvoering van loketwerkzaamheden; en sindsdien geeft de gemeente Amsterdam zelfstandig invulling hieraan. Uiteraard blijft het ASKV nauw betrokken en werkt dagelijks op praktisch niveau samen met mensen van het loket. De met gemeentelijke financiering ondersteunde trajecten voor cliënten van het ASKV worden op de Veldtafel besproken en gemonitord. Ook in de toekomst blijft het ASKV zich samen met de gemeente inzetten voor het primaire doel van het Vreemdelingenloket: perspectief bieden aan (al dan niet uitgeprocedeerde) vreemdelingen in de stad.

Hulpverlening in 2016

Het ASKV streeft ernaar om ongedocumenteerde vluchtelingen vanaf het eerste contact tot aan een duurzame oplossing te begeleiden. De complexe problematiek van onze cliënten vraagt om een holistische benadering met oog voor juridische, maatschappelijke, medische én activerende hulpverlening. Cliënten vinden het ASKV via het gemeentelijk Vreemdelingenloket, andere hulporganisaties in de stad, via advocaten, of simpelweg na een tip van een vriend of bekende. Tijdens een intakegesprek achterhalen we de hulpvraag. Is er sprake van juridische problematiek, (geestelijke) gezondheidsperikelen, dakloosheid, maatschappelijke isolatie, of uitzichtloosheid? Vaak betreft het een combinatie van factoren. Het maatschappelijk team stelt een hulpverleningsplan op, zodat zoveel mogelijk naar een concreet doel wordt toegewerkt

Een stabiele leefomgeving is vaak essentieel om tot een oplossing te komen. Door opvang en/of leefgeld te organiseren komt het ASKV tegemoet aan deze basisbehoefte. Na uitgebreide dossieranalyse gaat het juridisch traject van start. Medewerkers zoeken via ons advocatensprekuur een advocaat met de juiste expertise, stemmen vervolgens samen af op de meest kansrijke benadering en helpen de cliënt met het zoeken naar ondersteunend bewijsmateriaal. Het is intensief en tijdrovend werk, maar de resultaten zijn ernaar.

Intussen neemt het maatschappelijk team zo nodig contact op met professionals in ons netwerk van huisartsen, psychiaters, tandartsen, fysiotherapeuten en apothekers. Als er sprake is van ernstige psychische klachten neemt ons Medisch Opvangproject Ongedocumenteerden (MOO) de zorg over. Hier wordt in nauwe samenwerking met behandelaars van de Equator Foundation in rust toegewerkt naar stabilisatie of herstel.

Een jarenlang bestaan in de schaduw van de samenleving, zonder een oplossing in zicht, maakt een mens apathisch. Activering is essentieel om cliënten het gevoel van zeggenschap over hun toekomst weer terug te geven. Vanuit het Project Activering Ongedocumenteerden (PAO) biedt het ASKV een pakket van dagactiviteiten, leerwerkplekken en cursussen waarmee cliënten kunnen werken aan een realistische toekomst. We zijn ervan overtuigd dat dit nodig is om mensen gezond te maken en te houden, waar hun toekomst ook mag liggen. Ook sport en Nederlandse les vormen al jaren onderdeel van de hulpverlening.

Dit hele traject moet uitmonden in een oplossing, hier in Nederland of in het land van herkomst. Een positief resultaat kan een vergunning zijn, vrijwillige terugkeer of hernieuwd recht op Rijksopvang vanwege een kansrijke procedure. In alle gevallen komt een einde aan onzekerheid en illegaliteit. Dit lukt vaak, maar niet altijd. Sommige cliënten maken bij de huidige wetgeving simpelweg geen kans op een legaal verblijf. Het ASKV praat hier open en eerlijk over. Via een cursus toekomstoriëntering helpen we hen om een bewuste keus over hun verdere leven te maken, juist wanneer een verblijfsvergunning niet tot de mogelijkheden behoort. Desgewenst verwijzen we cliënten door naar een organisatie die gespecialiseerd is in vrijwillige terugkeer.

Resultaten

Aanmeldingen en herkomst

Het ASKV ontving in 2016 maar liefst 242 mensen op ons eigen inloopsprekuur, terwijl ASKV-medewerkers op het Vreemdelingenloket daarnaast t/m augustus 312 eerste gesprekken voerden. Dit is een totaal van 554 intakes, al is er ook sprake van enige doublure: sommige cliënten meldden zich zowel aan het loket als in een later stadium op het inloopsprekuur van het ASKV. Een ruime meerderheid van alle bezoekers is man (72%), met een veel kleiner percentage vrouwen die een beroep doen op ondersteuning (27%).

Herkomstlanden

Top 10 herkomstlanden	Aantal	Totaal%
Nigeria	58	11,5%
Ghana	34	6,7%
Somalië	26	5,2%
Eritrea	21	4,2%
Marokko	21	4,2%
Algerije	19	3,8%
Ivoorkust	19	3,8%
Soedan	19	3,8%
Siërra Leone	18	3,6%
Irak, Pakistan - gelijk aantal meldingen	17	3,4%

Onze aanwezigheid op het gemeentelijke Vreemdelingenloket bracht ons in contact met een – vermoedelijk – langdurig gevestigde groep ongedocumenteerden uit o.a. Nigeria en Ghana. Ook afgewezen asielzoekers uit ‘veilige landen’ als Marokko en Algerije staan op de lijst van meest voorkomende herkomstlanden. Dit ligt in lijn met de grote moeite die de Nederlandse overheid heeft om terugkeer naar deze landen te realiseren. De hoge notering van mensen uit brandhaarden als Somalië, Eritrea, Soedan en Irak zal niemand verbazen. Oost- en West-Afrika vormen samen met het Midden-Oosten de belangrijkste herkomstregio’s van onze cliënten.

Juridische resultaten

Voor uitgeprocedeerde asielzoekers zijn in Nederland nauwelijks voorzieningen. Hun noodgedwongen bestaan in de marge vergroot de kans op uitbuiting en misbruik, terwijl angst voor de autoriteiten hun toegang tot essentiële diensten (zorg, onderwijs) belemmert. Het ASKV biedt zowel juridische als maatschappelijke hulpverlening. Het juridisch team staat afgewezen asielzoekers bij in hun zoektocht naar aanknopingspunten voor legaal verblijf in Nederland. Terwijl een oplossing wordt gezocht, ondersteunt het maatschappelijk team vluchtelingen bij het opbouwen van een menswaardig bestaan via leefgeld, huisvesting, dagbesteding, of (doorverwijzing naar) medische zorg.

Duurzame oplossing

In een kleine 15% van alle juridische trajecten wordt geen (eind)resultaat behaald omdat het ASKV tussentijds contact met de cliënt verliest, bijvoorbeeld vanwege doormigratie of vreemdelingendetentie. Voor 170 zaken is wel inhoudelijk resultaat bereikt. Belangrijk is dat het ASKV voor 65 cliënten een resultaat heeft geboekt waardoor illegaliteit wordt beëindigd en een duurzame oplossing (vergunning, kansrijke procedure of terugkeer) is gerealiseerd of binnen handbereik ligt.

In 2016 werden 20 asiel- en 6 reguliere vergunningen afgegeven. Daarnaast werden voor 29 personen een kansrijke asiel, medische of andere procedure opgestart, inclusief rijksopvang in een asielzoekerscentrum. Tien personen vertrokken naar hun land van herkomst, of waren gedwongen Nederland te verlaten vanwege de Dublinverordening, die stelt dat een asielaanvraag behandeld moet worden in het EU-land waar deze voor het eerst is ingediend.

Fayza uit Irak

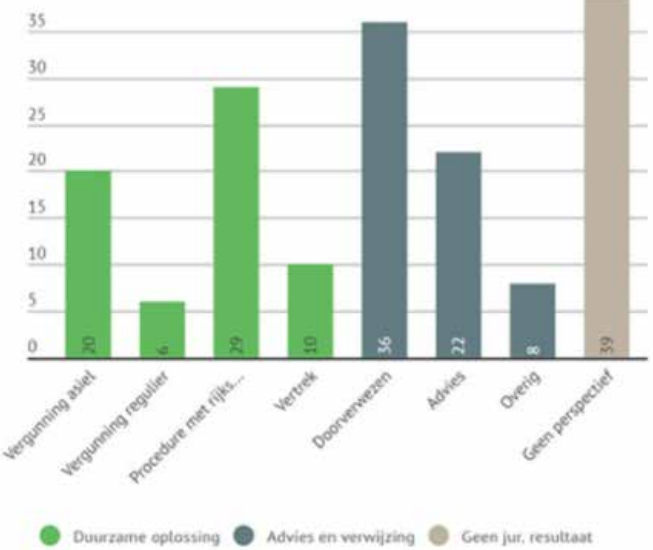
Begin 2014 komt Fayza, een getraumatiseerde Iraakse vrouw binnen tijdens ons dagelijkse inlooppreekuur. Ze is in haar land van herkomst misbruikt en verkracht door familieleden, maar de IND gelooft haar verhaal niet. Fayza heeft niet consistent verklaard over de gebeurtenissen, data kloppen niet en ze verklaart tegenstrijdig. Haar verleden heeft grote littekens achtergelaten op haar psychische gesteldheid, waardoor het reproduceren van gebeurtenissen, en al helemaal de volgorde daarvan, niet gemakkelijk is.

Fayza raakt uitgeduceerd, maar terugkeer is voor haar geen optie; ze is ervan overtuigd slachtoffer te worden van eerwraak. Ze blijft in Nederland en komt in de illegaliteit terecht. Via een vrouw die ze op straat is tegengekomen hoort zij over ons en ze neemt contact op. Wij zien een kwetsbare, psychisch instabiele vrouw met een ernstig asielverhaal en besluiten haar op te vangen in een van onze huizen.

Haar zaak wordt voorgelegd op het advocatensprekkuur. Hier wordt besloten dat er een onderzoek door het (onafhankelijke instituut) immo zal plaatsvinden. Dit is een zeer intensief lichamelijk en psychologisch onderzoek waaruit blijkt dat de littekens en fysieke klachten die zij heeft consistent zijn en dat haar psychische klachten typerend zijn voor het door haar gestelde asielrelaas. Met dit stevige rapport in handen dient advocate Krista Kaptein een herhaalde asielaanvraag in.

In de tussentijd doet Fayza mee aan allerlei activiteiten van het ASKV. Creatieve coaching, mindfulness- en weerbaarheidstraining, zwemles en Nederlandse taalles. Dit zorgt voor afleiding, zelfvertrouwen en nieuwe contacten. Daarnaast heeft het ASKV haar begeleid naar verschillende GGZ-instellingen waar zij behandeld wordt voor haar trauma's en depressie. Op 14 maart 2016 werd haar een nieuw interview afgenomen door een IND-medewerker en nog diezelfde dag kreeg Fayza te horen dat ze recht had op een verblijfsvergunning.

Duurzame oplossingen

Advies en verwijzing

Het ASKV vervult daarnaast een steeds belangrijker rol als doorverwijzende instantie. Dit is het gevolg van de toename van het aantal intakes, ook van mensen die niet tot onze doelgroep van (ex-)asielzoekers horen. Belangrijke juridische doorverwijzingen zijn o.a. het eerste contact met een (nieuwe) advocaat; een overdracht naar Recht in Zicht wanneer er mogelijk sprake is van mensenhandel; verwijzing naar hulpverleners in andere steden; of naar Vluchtelingenwerk en/of een terugkeerorganisatie voor toekomstoriëntering of vrijwillig vertrek.

Advies behelst doorgaans suggesties voor het vinden van nieuw of aanvullend bewijsmateriaal waarmee het vluchtverhaal kan worden onderbouwd. Verder bevinden zich in de categorie 'overig' onder meer een aantal dossiers waarvoor een andere hulporganisatie al actief was, cliënten die naar andere Nederlandse steden zijn vertrokken en één geval van overlijden.

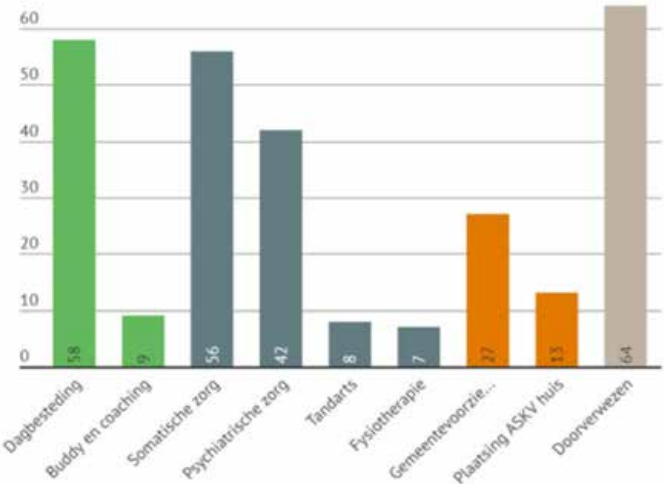
Geen perspectief

Tot slot concludeerden ASKV-medewerk(st)ers op basis van het begeleidingstraject in ruim 20% van de gevallen dat er geen perspectief op een verblijfsvergunning bestond. Dit is altijd helder naar de cliënt gecommuniceerd, om een eerlijk beeld over de toekomst te schetsen en het 'stapelen' van hopeloze procedures te voorkomen.

Maatschappelijke resultaten

In de voorbije jaren is het ASKV, complementair aan onze juridische ondersteuning, steeds meer aandacht gaan besteden aan maatschappelijke begeleiding. Activering als instrument op weg naar zelfstandigheid en onafhankelijkheid is een belangrijke doelstelling van het ASKV. Voor een groot deel van onze cliënten is echter vanwege ernstige medische en psychiatrische problematiek stevige begeleiding nodig alvorens men in staat is deel te nemen aan het activeringsproces. Het ASKV vervult een belangrijke taak in de begeleiding van cliënten naar passende medische zorg voor somatische en psychische problematiek. De ervaring leert dat pas als op deze terreinen vooruitgang is geboekt, de cliënt in staat is om zich ook te richten op toekomstoriëntatie.

Maatschappelijke resultaten

In 2016 werden 284 verschillende maatschappelijke hulpresultaten geregistreerd, variërend van psychosociale ondersteuning tot dagbesteding (leer-werktrajecten, Nederlandse les, basisrechten, EHBO, et cetera) en van basale medische zorg tot huisvesting in onze eigen opvanghuizen. Door actief in te zetten op maatschappelijke begeleiding wordt vergrote wanhoop en isolatie gedurende de vaak langdurige juridische trajecten voorkomen. Ook op dit thema spelen doorverwijzingen een belangrijke rol, bijvoorbeeld naar de gezinsopvanglocatie van het Rijk, verloskunde, jeugdzorg en gezinshulp, of ondersteuning buiten Amsterdam wanneer er sprake is van regiobinding.

Ook in 2016 werden verschillende evenementen en uitjes voor onze cliënten georganiseerd. Zo was er in de aanloop naar de EuroPride de LHBT-sportdag, in een samenwerkingsverband met verschillende Amsterdamse LHBT-sportclubs en het COC, waar LHBT-vluchtelingen konden deelnemen aan clinics van onder andere voetbal, rugby en zelfverdediging. Op deze dag konden gevluchte LHBT'ers in een veilige omgeving ervaren hoe het is om samen te sporten.

Een ander initiatief kwam van AkzoNobel, die in het kader van 'teruggeven' een mooie dag organiseerde voor cliënten van het ASKV. Tien cliënten en twee stagiair(e)s van het ASKV gingen met medewerkers van AkzoNobel eerst naar het Rijksmuseum en maakten vervolgens een boottocht door de Amsterdamse grachten. Een mooi moment om elkaar op een ontspannen en bijzondere manier te leren kennen en al met al een zeer geslaagde dag.

Buddy's blijven een belangrijke rol spelen in het werk van het ASKV. In 2016 stelden veel mensen zich weer beschikbaar als buddy omdat ze ons actief willen steunen en graag iets doen voor onze cliënten. Na een kennismakingsgesprek wordt een koppeling gemaakt met een cliënt om elkaar eens per twee weken te ontmoeten. Samen iets leuks doen om even niet aan die procedure, de traumabehandeling of de harde realiteit te hoeven denken. Een contactmoment dat zowel door cliënt als buddy leerzaam, maar vooral ook gewoon gezellig wordt gevonden.

Rijksmuseumbezoek, georganiseerd voor cliënten van het ASKV en met medewerkers van AkzoNobel

Shola uit Nigeria

In oktober 2016 klopte Shola (pseudoniem), een 37-jarige vrouw uit Nigeria aan bij ASKV/Steunpunt Vluchtelingen voor hulp. Ze vertelde dat ze die ochtend wakker werd en zich afvroeg "wat doe ik hier?". Ze verbleef in de bed-bad-brood opvang, maar daar kon zij geen rust vinden omdat deze alleen vanaf 4 uur 's middags tot 9.00 uur 's ochtends open is. Overdag zwierf ze over de straten van Amsterdam. Ze voelde zich gefrustreerd, want er was niemand met haar en haar procedure bezig. Ze had geen advocaat en geen huisarts.

Uit haar dossier bleek dat Shola via mensenhandel in Nederland terecht is gekomen. In Nigeria heeft ze 10 jaar vastgezeten om het feit dat zij lesbisch is. Na een tijd ondergedoken te hebben, kwam zij in contact met een vrouw die haar een baan aanbood in Europa. Shola zag voor zichzelf geen andere opties dan ingaan op dit aanbod. Eenmaal aangekomen in Europa bleek dat deze mevrouw Shola in de prostitutie wilde laten werken. In Nederland is het haar gelukt om aan de controle van deze mevrouw te ontsnappen en heeft ze asiel aangevraagd. Dit is helaas afgewezen.

Op straat beland had Shola last van nachtmerries over haar verleden en zag zij dingen die anderen niet zagen. Ze zette alcohol als 'coping mechanisme' in om met haar trauma's om te gaan.

Samen met het ASKV heeft Shola een hulpverleningsplan opgesteld om haar zelfredzaamheid te bevorderen. Daarnaast krijgt zij traumatherapie voor haar posttraumatische stressstoornis (PTSS). Door een huisarts is zij verwezen naar Mentrum waar zij wordt behandeld voor haar alcohol verslaving. Ook is Shola begonnen met alfabetiseringslessen om te leren lezen en schrijven.

Na een aantal maanden voelde Shola zich sterk genoeg om contact op te nemen met de politie over het feit dat zij slachtoffer is van mensenhandel. De ondersteuning van haar maatschappelijk contactpersoon heeft haar het steuntje in de rug gegeven om deze stap te zetten.

Momenteel verblijft ze in een opvang voor slachtoffers van mensenhandel. Hier kan ze goed tot rust komen, waardoor ze meer energie heeft om af te kicken van de alcohol en bij te komen na de intensieve trauma behandeling. Ze heeft 3 maanden de tijd om na te denken of ze aangifte van mensenhandel wil doen of niet. Het ASKV heeft de hulpverlening volledig overgedragen aan de opvangorganisatie. Shola is ASKV erg dankbaar voor de hulp en zegt dat het steeds beter met haar gaat.

Medisch Opvangproject Ongedocumenteerden (MOO)

Het ASKV richtte in 2011 het Medisch Opvangproject Ongedocumenteerden op, omdat in de praktijk werd gesignaleerd dat ongedocumenteerden met ernstige psychische problematiek regelmatig zonder hulp op straat kwamen te staan. Zonder noodzakelijke voorzieningen en intensieve begeleiding kan deze doelgroep een gevaar zijn voor zichzelf of hun omgeving. Bij ongedocumenteerden met ernstige psychische problematiek blijkt vaak sprake te zijn van een negatieve vicieuze cirkel: zonder verblijfsvergunning is er geen recht op opvang, zonder opvang is er geen toegang tot passende medische zorg, zonder medische zorg geen kans op het creëren van een toekomstperspectief (hier of elders), zonder toekomstperspectief wordt illegaal verblijf in Nederland noodgedwongen voortgezet, bij illegaal verblijf is er geen recht op opvang.

Sinds 2014 ontvangt het MOO Rijkssubsidie en zijn er duurzame samenwerkingsverbanden ontwikkeld met inmiddels zeven gemeenten. De opvangcapaciteit is vergroot, voor veel cliënten is er medische behandeling en juridisch perspectief gerealiseerd en het MOO heeft een verankerde positie in het maatschappelijk veld rondom ongedocumenteerden. Door de medische en juridische situatie integraal te verbeteren draagt het MOO bij aan het creëren van toekomstperspectief voor deze kwetsbare patiëntengroep. Vanuit een stabiele onderdaksituatie kan aan een passend en succesvol toekomsttraject gewerkt worden: legaal verblijf in Nederland of terugkeer naar het land van herkomst.

Het MOO beheert een goed werkende en kleinschalige landelijke opvang voor ongedocumenteerde psychiatrische patiënten, waar cliënten begeleid worden naar de geestelijke gezondheidszorg (GGZ) voor de behandeling van hun klachten en stabilisering van hun gezondheidstoestand. Hiermee worden incidenten voorkomen (en maatschappelijke kosten bespaard), en intensieve dossieranalyse en begeleiding verschaffen ook regelmatig zicht op (juridisch) toekomstperspectief.

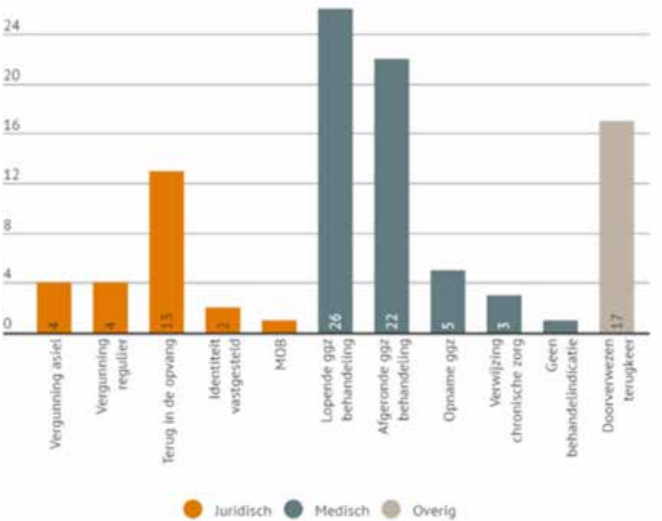
De cliënten van het MOO wordt intensieve individuele ondersteuning geboden op juridisch en maatschappelijk gebied. Bij binnenkomst wordt het juridisch dossier opgevraagd en geanalyseerd. Aan de hand hiervan wordt het juridisch perspectief in kaart gebracht. Daarnaast zorgt het MOO voor de begeleiding

naar passende GGZ-behandeling en houdt toezicht op medicatiegebruik. Verder wordt met iedere cliënt een hulpverleningsplan opgesteld met helder geformuleerde doelen en wordt er voor iedere cliënt een dagbestedingsactiviteit gezocht. Er wordt intensief samengewerkt met directe partners zoals GGZ-instellingen, gemeentes, Immigratie en Naturalisatiedienst (IND), Dienst Terugkeer & Vertrek (DT&V) en gemeentelijke gezondheidsdiensten (GGD). Dit om een eenduidige boodschap aan cliënten te kunnen geven met betrekking tot het toekomstperspectief. Het MOO streeft naar een duurzame oplossing voor iedere cliënt. Zo wordt voorkomen dat deze kwetsbare patiënten opnieuw in de illegaliteit terechtkomen.

Aanmeldingen en herkomst

Gedurende 2016 ontving het MOO 33 nieuwe meldingen (25 mannen en 8 vrouwen). De lijst van landen van herkomst is zeer divers, met Siërra Leone, Guinee en Nigeria als de meest voorkomende. Veel meldingen zijn inmiddels direct afkomstig van verschillende Nederlandse gemeenten (ruim 30%) en instellingen voor geestelijke gezondheidszorg (bijna 25%). Vanuit Amsterdam komen de meeste meldingen, maar nieuwe steden blijven zich melden met cliënten met wie zij zich geen raad weten. Het totaal aantal deelnemende gemeenten staat inmiddels op 7. De gemiddelde trajectduur van de in 2016 aangemelde cliënten ligt op 10 maanden.

Hulpverleningsresultaten

Hulpverleningsresultaten

Het MOO realiseerde in 2016 98 verschillende hulpverleningsresultaten in 62 lopende zaken. In een jaar tijd zijn 8 verblijfsvergunningen verkregen; 4 op asielgronden en 4 op reguliere gronden (medisch, gezinshereniging en schrijnendheid). Daarnaast hebben cliënten in 13 gevallen hun recht op rijksopvang herkregen vanwege het inzetten van een kansrijke juridische procedure. Tot slot heeft het MOO voor 2 cliënten de identiteit en nationaliteit vastgesteld en één cliënt is met onbekende bestemming vertrokken. Elke lopende zaak wordt intensief besproken met de Dienst Terugkeer & Vertrek (DT&V) tijdens een regulier casuïstiekoverleg. Wanneer er geen mogelijkheid bestaat op legaal verblijf in Nederland wordt er altijd warm aan hen overgedragen.

Het MOO heeft twee kerndoelstellingen: enerzijds het doorbreken van illegaliteit en streven naar een duurzame juridische oplossing en anderzijds het bieden van een stabiele leefomgeving die vanuit de geestelijke gezondheidszorg geïnitieerd kan worden. Het MOO heeft voor 26 mensen een GGZ-behandeling opgestart en daarnaast het traject voltooid met 22 personen (tussen deze twee groepen kan overlap zitten). Psychiatrische opname is in 5 gevallen noodzakelijk gebleken. Daarnaast zijn 3 mensen doorverwezen naar passende zorg vanwege chronische gezondheidsklachten zoals dementie of moeilijkheden met een prothese. Tot slot heeft het MOO 17 mensen doorverwezen naar gespecialiseerde terugkeerorganisaties, omdat hun behandeling is voltooid of afgebroken en het perspectief op een verblijfsvergunning in Nederland ontbreekt.

Samenwerking Veldzicht

Veldzicht is een centrum voor transculturele psychiatrie dat zich richt op patiënten bij wie sprake is van complexe psychiatrische problematiek en voor wie, naast een intensieve behandeling, een (zeer) beveiligde omgeving noodzakelijk is. Veldzicht staat onder direct beheer van het Ministerie van Veiligheid en Justitie. Op verzoek van het ministerie fungeert het MOO als schakel tussen de gemeenten en Veldzicht. Voor patiënten die geen recht meer hebben op opvang door het COA maar bij wie wel sprake is van zeer ernstige psychiatrische problematiek, heeft het MOO landelijk de taak gekregen hen door te geleiden naar Veldzicht.

Ongedocumenteerden voor wie door een psychiater een opname-indicatie is afgegeven, worden via het MOO doorgeleid naar Veldzicht. Het MOO legt contact met de psychiater en verzamelt relevante medische informatie. Hierna vindt er een intake door het MOO plaats waarbij verder wordt gescreend op (contra)indicaties voor opname bij Veldzicht. In deze intake bereidt het MOO de patiënt voor op de opname en de reis naar Veldzicht. Vervolgens zorgt het MOO voor het vervoer van de patiënt en voor de warme overdracht bij Veldzicht. Tijdens de opname blijft het MOO soms verantwoordelijk voor het juridische traject. Na beëindiging van de opname bij Veldzicht keert de cliënt terug naar het MOO of naar de gemeente van aanmelding. Het MOO speelt dan vaak een belangrijke rol bij het realiseren van de overdracht naar medische nazorg. De nauwe samenwerking tussen Veldzicht en het MOO zorgt ervoor dat patiënten na opname niet weer op straat staan en terugvallen, met alle gevolgen van dien. In 2016 zijn 11 personen begeleid naar Veldzicht en staan 3 personen daar op de wachtlijst.

Longstay voor chronisch zieken?

Gemiddeld verblijven bewoners tien maanden op het MOO. In de eerste periode kan de bewoner tot rust komen, met een GGZ-behandeling starten en er kan stabiliteit in de psychische toestand bereikt worden (stabilisatie- en behandelfase). Vervolgens wordt een juridisch of terugkeertraject gestart (toekomstoriëntatiefase). Het lukt helaas niet altijd om een behandeling na een aantal maanden of zelfs jaren af te ronden. Sommige mensen blijken chronisch ziek en blijvend afhankelijk van zorg. Voor hen is op dit moment nog geen oplossing voorhanden. Geen enkele andere instantie is bereid of in staat vervangende opvang te bieden. Het MOO onderzoekt daarom de mogelijkheden om voor deze groep 'longstay-opvang' in te richten binnen de reeds bestaande organisatiestructuur.

Preventie

Voordat iemand bij het MOO terechtkomt, heeft hij of zij vaak al een lange weg afgelegd in Nederland. Sommige cliënten werden tijdens hun asielprocedure al behandeld voor hun psychische klachten of trauma's. Deze behandeling stopte vaak abrupt nadat zij uit het AZC werden gezet. Velen hebben nooit eerder een behandeling gehad. Bij anderen zijn de klachten pas ontstaan of verergerd nadat hun asielverzoek is afgewezen.

Samen met Stichting Arq onderzoekt het MOO de mogelijkheden om door middel van een preventieve ketenaanpak dit soort situaties te voorkomen. Daarbij wordt gedacht aan psycho-educatie en het tijdig in gang zetten van behandeling. Hierdoor kunnen asielzoekers al tijdens hun verblijf in een AZC bekend raken met de psychologische gevolgen (en symptomen) van hun vluchtgeschiedenis. Mogelijk draagt dit bij aan het voorkomen van de ernstige psychische problematiek zoals we die bij het MOO zien. In het project, dat in 2017 start, onderzoeken het MOO en Arq ook manieren om de continuïteit van behandeltrajecten te waarborgen, ook wanneer de asielzoeker tussentijds uitgeprocedeerd raakt en het COA de opvang beëindigt.

Het MOO heeft laten zien dat met goede opvang en begeleiding daadwerkelijk verbeteringen te realiseren zijn voor deze specifieke doelgroep die nergens anders heen kan. Het MOO is begonnen als pilot en is doorgegroeid tot een structurele voorziening, waarop zowel de doelgroep als de samenwerkingspartners kunnen rekenen. Voor de stabiliteit en de borging van de expertise en ervaring is het van belang dat de financiering van het MOO ook een structureel karakter krijgt.

Abeje

Abeje (28) lijdt aan diabetes en een ernstige vorm van sikkelcelanemie. Hij moet regelmatig bij een acute crisis in het ziekenhuis worden opgenomen. Door ernstige mishandeling in land van herkomst is hij blind aan een oog. Zijn behandelaars stellen dat er een levensbedreigende situatie ontstaat als Abeje niet de juiste behandeling en medicatie krijgt. De artsen van Bureau Medische Advisering (BMA) delen deze visie. Volgens Abeje krijgt hij in Nigeria geen toegang tot de benodigde medische voorzieningen. Bovendien is het niveau van de zorg daar ontoereikend. Nigeriaanse specialisten bevestigen dit. Toch adviseert het BMA dat Abeje terug kan naar Nigeria. In medisch-technische zin zou daar voldoende zorg aanwezig zijn, menen zij. Of deze zorg ook voor Abeje toegankelijk is wordt niet in het advies betrokken. De IND volgt het advies van het BMA en wijst de aanvraag af. Het MOO vangt Abeje op en biedt hem begeleiding voor medische afspraken en bij het beheer van de medicatie. Ook meldt het MOO hem aan voor de stabilisatiefase van traumatherapie, zodat er een rustige situatie voor verdere behandeling ontstaat. Verder wordt het juridisch dossier opgevraagd en door de dossieranalist geanalyseerd. Juridische vervolgstappen worden afgestemd met de advocaat.

Project Activering Ongedocumenteerden

Het Project Activering Ongedocumenteerden (PAO) is als nieuw initiatief van het ASKV gestart in de tweede helft van 2015, met als doel de toekomstmogelijkheden voor onze doelgroep in en om Amsterdam te vergroten. Uitgeprocedeerde asielzoekers mogen niet werken en geen vrijwilligerswerk doen. Initiatieven van instanties om ongedocumenteerden de gelegenheid te geven vrijwilligerswerk te doen stranden vaak omdat de juiste verzekeringen niet geregeld kunnen worden. Een gevolg hiervan is dat het leven van deze mensen effectief stilstaat. Zij kunnen zich niet verder ontwikkelen en bekwamen. Ze kunnen niet studeren, geen stage lopen, ze kunnen geen werkervaring opdoen, mogen zelfs geen vrijwilligerswerk doen. Zo verliezen zij kostbare jaren, vaak juist in de leeftijdsfase dat ze hun leven zouden moeten opbouwen.

Het PAO organiseert een pakket van dagactiviteiten, leerwerkplekken en cursussen waarmee ongedocumenteerden kunnen werken aan een realistische toekomst. Activerende begeleiding vergroot tevens de slagingskansen van hulpverleningstrajecten die vanuit het gemeentelijk Programma Vreemdelingen worden opgestart. Binnen het project worden verschillende trajecten aangeboden die alle dienen om het toekomstperspectief van de doelgroep te vergroten. Zo biedt het ASKV o.a.:

- Een cursus toekomstoriëntering, voor wie legaal verblijf in Nederland onhaalbaar is en die moeite heeft om een bewuste en realistische toekomstkeuze te maken;
- Weerbaarheidstrainingen voor vrouwen die te maken hebben gehad met (seksueel) geweld, of voor wie het risico hoog is hiermee te maken te krijgen;
- Een cursus basisrechten over de rechten en plichten van ongedocumenteerden;
- Intensieve en langdurige praktijkleerplekken in diverse richtingen (o.a. voor meubelmaker, lasser, kapper, coupeur).

Een belangrijk onderdeel van het PAO is de lobby waarin we aandacht vragen voor het belang van participatie in de Nederlandse samenleving. Met een landelijke werkgroep zijn we sinds 2015 actief met de campagne Aan de Slag (www.iedereen-aandeslag.nl). Middels een manifest wordt gepleit voor wetwijzigingen of ten minste een gedoogconstructie ten aanzien van de toegang tot onderwijs en (vrijwilligers)

werk – óók voor mensen zonder verblijfsvergunning. De focus in 2016 lag vooral op het uitbouwen van de praktijk, om met sterke concrete voorbeelden meer draagvlak te kunnen creëren. In 2017 wordt gestart met de lobby in de richting van gemeentelijke en landelijke politiek. Met de campagne willen we een paradigmashift teweegbrengen van het nog altijd dominante principe van de koppelingswet naar een meer participatieve, praktische en menswaardige wetgeving, dan wel gedoogconstructie.

Het PAO vooronderstelt dat juist in een participatiesamenleving iedereen de gelegenheid moet hebben een bijdrage aan de gemeenschap te leveren. Wij geloven dat dit in het belang is van zowel de samenleving als het individu. Om deze aanname te onderzoeken zijn we een samenwerking aangegaan met de Universiteit Utrecht, die zich voor drie jaar aan dit project verbindt. Aan de hand van hun onderzoek zal duidelijk moeten worden wat het project oplevert voor a) de deelnemer en b) de samenleving. Met de resultaten van dit onderzoek hopen we zicht te krijgen op de rol van dagbesteding en activering bij het vinden van duurzame oplossingen voor een doelgroep die te vaak een uitzichtloos leven leidt.

Het is duidelijk dat de tijd rijp is voor een andere kijk op ruimte voor activering. De Rijksoverheid heeft het pleidooi uit het rapport Verloren tijd van de Advies Commissie voor Vreemdelingenzaken voor meer zinvolle bezigheden tijdens de procedure ter harte genomen, waardoor het COA nu weer activiteiten voor asielzoekers faciliteert. Ook blijkt dat de Dienst Terugkeer en Vertrek de ervaringen met activering van hulporganisaties inventariseert, met het doel dit mee te nemen in het terugkeerprogramma.

Resultaten 2016

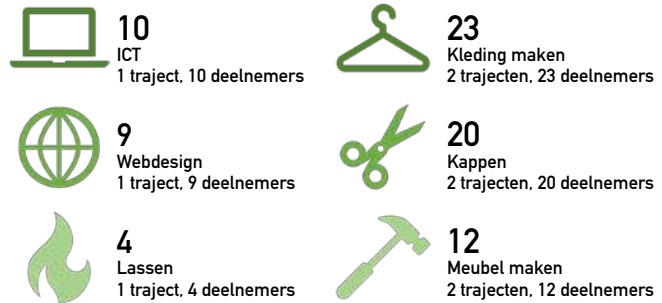
Binnen het PAO maakt een trajectbegeleider samen met de cliënt en eventueel aanmeldende of bemiddelende organisatie een persoonlijk plan dat gericht is op een realistisch, haalbaar toekomstperspectief. Het doel is om de cliënt te helpen grip te krijgen op zijn/haar leven en bij te dragen aan een duurzame oplossing.

De eerste maanden van 2016 zijn grotendeels besteed aan het opzetten van de praktijk-leertrajecten, het afstemmen met de locatiehouders, het werven van docenten en vrijwilligers,

het inhoudelijk vormgeven van de cursussen en het opzetten van de werving van deelnemers.

Inmiddels lopen er vijf praktijk-leertrajecten en wordt er nog één binnenkort opgestart. De huidige vijf trajecten zullen ook in 2017 worden aangeboden.

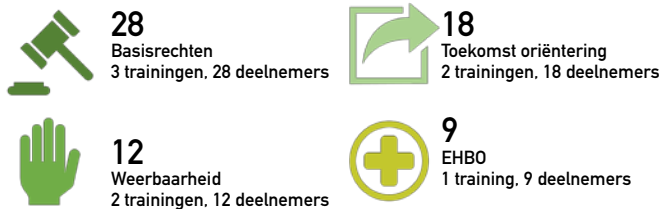
Praktijk-leertrajecten

De praktijk-leertrajecten zijn intensief met circa 6 uur les per week gedurende 6 maanden. De lessen worden gegeven door ervaren docenten, samen met vrijwilligers. De lascursus wordt gegeven door een voormalige vluchteling uit Iran met 18 jaar laservaring in Nederland. De cursus Webdesign is door professionals samengesteld en een ervaren websitespecialist begeleidt de cursisten tijdens de duur van de cursus.

Bij de praktijk-leertrajecten Kleding maken, Kappen en Meubel maken is inmiddels al de tweede lichting cursisten aan de slag. De deelnemers van het eerste traject Kleding maken wilden erg graag door met de geleerde vaardigheden en zij kunnen een dagdeel per week vrij blijven werken op dezelfde locatie onder begeleiding van een vrijwilliger en/of van een van de oud-deelnemers met veel ervaring.

Cursussen

In 2016 zijn in totaal 76 personen in een praktijk-leertraject of een cursus geplaatst. Daarvan hebben 39 mensen hun cursus/training afgerond en een certificaat gehaald, en 10 van hen doen nu een na-traject. De anderen zijn nog actief bezig met de cursus. Een klein aantal deelnemers is uitgevallen, soms door ziekte en in enkele gevallen omdat er een nieuwe juridische procedure is gestart en mensen in een AZC zijn geplaatst.

Het ASKV heeft met het PAO een grote en diverse groep samenwerkingspartners opgebouwd. De meubelmakers krijgen hun lessen bij het Praktijkcentrum Zuidoost, de lassers in de Buurtwerkplaats West. De kappersopleiding van Het Calvin College heeft de bijbehorende kapperszaak twee dagen per week ter beschikking gesteld aan het ASKV, in ruil voor gastlessen over vluchtelingen en ongedocumenteerden aan leerlingen van het college zelf. Voor de cursus ICT is met het Wereldhuis een samenwerking aangegaan. Het Vrouwen Empowerment Centrum (VEC) biedt gratis ruimtegebruik voor de weerbaarheidstrainingen voor vrouwen. De EHBO-cursus wordt in samenwerking met het Rode Kruis gegeven. Bij de cursus Toekomstoriëntering, die is ontwikkeld door Vlaams Integratiecentrum De8, werken we nauw samen in het kader van het project Een Opgeheven Hoofd van Vluchtelingenwerk en zorgen we voor goede onderlinge afstemming en doorverwijzing. Voor sommige cliënten zijn de individuele trajecten van Vluchtelingenwerk beter geschikt, terwijl anderen meer geholpen zijn met de groepstrajecten van het ASKV.

Coaching

Deelnemers worden gekoppeld aan een (vrijwillige) coach. Deelnemer en coach zien elkaar idealiter eens in de twee weken. De coach helpt de deelnemer bij het nadenken over en uitvoeren van een toekomstplan en stimuleert om actief mee te blijven doen aan de praktijk-leertrajecten. Op dit moment zijn er 15 coaches die de training Mindfit hebben doorlopen, door het ASKV in samenwerking met Vluchtelingenwerk Nederland georganiseerd. De coaches blijven onder supervisie van het ASKV.

Ondernemerschap

Het doel is om na de afronding van een traject en de daaraan parallel lopende cursussen ervoor te zorgen dat deelnemers aan een toekomst kunnen werken, in Nederland, in het land van herkomst of waar ook ter wereld. In aanvulling op de bestaande cursussen en trajecten zal in samenwerking met het Wereldhuis

in 2017 ook een ondernemerscursus worden aangeboden. Op deze manier kan, samen met partners in de stad, een totaalpakket worden aangeboden.

De praktijk-leertrajecten hebben, zoals verwacht, belangrijke positieve bijeffecten. Cliënte X vertelde tijdens de evaluatie van het kapperstraject dat zij volgde dat haar leven drastisch is veranderd. 'Vroeger had ik geen reden om op te staan. Ik zat middagen binnen met de gordijnen dicht te wachten totdat de dag voorbij was.' Deelname aan het kapperstraject heeft gezorgd voor meer regelmaat, waardoor ze meer buiten komt, haar sociale netwerk heeft uitgebreid en de energie heeft hervonden om ook andere activiteiten op te pakken. Interactie, ontwikkeling en regelmaat, zo simpel, maar zo ontzettend essentieel.

Nederlandse les

Ongedocumenteerden leven vaak in de marges van onze samenleving, zijn kwetsbaar voor uitbuiting of misbruik. In deze situatie is kennis van de Nederlandse taal van extra belang: het versterkt de zelfredzaamheid, doorbreekt het isolement, vergroot het zelfvertrouwen en bevordert deelname aan de samenleving. Daarom biedt het ASKV al sinds zijn oprichting professionele (maar gratis!) Nederlands als Tweede Taal-les aan cliënten en in sommige gevallen ook aan andere ongedocumenteerden die op termijn in aanmerking komen voor een status. Voor hen dienen de lessen als een soort basistraining voor de inburgering. De aandacht bij de lessen is gericht op

onze cliënten die geen hoger onderwijs hebben genoten en in veel gevallen laaggeletterd zijn. Hoogopgeleide cliënten verwijzen we door naar andere taalaanbieders.

Het ASKV werkt met een kwalitatief hoge leermethode, 'Stap 1 nieuw', die speciaal gericht is op laaggeletterden. Met veel kleurrijk beeldmateriaal, dat meer aanspreekt dan tekst in zwart-wit. Deze methode leunt niet op audiovisueel materiaal en is gericht op groepsgewijs lesgeven.

Er wordt lesgegeven aan gemiddeld 45 tot 50 mensen, die verdeeld zijn over 3 groepen met 2 tot 3 docenten per groep. De lessen zijn 2 keer per week in de avonden. In anderhalf jaar tijd bereiken de cursisten niveau A1. Aan het eind van de cursus worden ook examens afgenomen die voldoen aan de Europese richtlijnen. Bij het eindfeest wordt iedereen in het zonnetje gezet en krijgt ook iedereen een certificaat uitgereikt. We hebben een samenwerking met het Taalhuis Amsterdam, dat in het lesprogramma gratis plaatsen aanbiedt aan vergevorderde cliënten van het ASKV, zodat zij door kunnen blijven leren nadat ons programma is afgerond.

Project Staatloosheid

Wereldwijd hebben ongeveer 10 miljoen mensen geen nationaliteit. In Nederland leven 4 tot 5000 staatloze personen, maar de overheid rekent ook met meer dan 80.000 personen van 'onbekende nationaliteit'. Een onbekend aantal hiervan is staatloos of – in de taal van de Immigratie en Naturalisatiedienst – 'onverwijderbaar'. Deze rechteloze en onhoudbare praktijk is in Nederland nog niet op een gecoördineerde manier bestreden, met als gevolg dat mensen zich jarenlang, soms zelfs levenslang, bevinden in een juridische schemerzone. Staatloosheid was lang een ontoegankelijk, vergeten onderwerp. Echter, de aandacht is inmiddels flink toegenomen, onder andere bij de Verenigde Naties, media, nationale overheden en enkele fondsenverstrekkers. Ook de Nederlandse politiek laat zich niet onbetuigd: na een rapport van de UNHCR uit 2011 en een advies van de Advies Commissie voor Vreemdelingen Zaken (AZVC) uit 2013 heeft het ministerie van Veiligheid en Justitie onlangs een wetsvoorstel gepubliceerd voor een vaststellingsprocedure staatloosheid.

Deze toegenomen aandacht was voor het ASKV de uitgelezen kans om een project op te zetten om de situatie van staatlozen op de agenda te krijgen en hun rechten te verbeteren. Binnen het project, dat het ASKV uitvoert in opdracht van het European

Network on Statelessness en in samenwerking met onder andere het Public Interest Litigation Project (PILP), Hamerslag & van Haren, DLA Piper, Institute on Statelessness & Inclusion en Defence for Children, worden verschillende middelen ingezet. Door middel van (dossier-)onderzoek, strategisch procederen en opbouw jurisprudentie en actieve beleidsbeïnvloeding wordt beoogd binnen een periode van twee jaar de situatie van staatlozen in Nederland duurzaam te verbeteren.

In de eerste fase zijn inmiddels 5 dossiers opgepakt voor het strategisch procederen op status erkenning/tekortkomingen buitenschuld. Ook zullen we door middel van sterke juridische argumenten staatlozen in de toekomst proberen te beschermen voor vreemdelingendetentie. Daarnaast zal er strategisch worden geprocedeerd om de optieregeling voor staatloze kinderen te verbeteren. Zo heeft de coalitie in november 2016 een consultatie ingediend op het door het ministerie van Veiligheid en Justitie uitgebrachte wetsvoorstel voor een nieuwe vaststellingsprocedure voor staatloosheid en nieuwe gronden voor het verkrijgen van de Nederlandse nationaliteit voor staatloze kinderen geboren in Nederland.

Tot slot krijgen staatlozen door dit project een gezicht en een stem. De verzamelde casestudies zijn niet alleen juridisch nuttig, maar evenzeer bruikbaar voor de politiek, UNHCR, advocatuur en de pers.

Documentatie

Een belangrijk onderdeel van het Project Staatloosheid is het verkrijgen van documenten in de landen van herkomst. Om staatloosheid vast te stellen ligt de bewijslast namelijk vooral bij de cliënt. Dit is echter problematisch: het niet hebben van documenten is immers inherent aan staatloosheid en ambassades werken vaak niet of nauwelijks mee aan het verstrekken van documenten of verklaringen.

Niet alleen voor staatlozen is het verkrijgen van documenten echter essentieel. Voor de meeste cliënten van het ASKV geldt dat het bezit van brondocumenten en overige onderbouwende papieren cruciaal is voor bijvoorbeeld het starten van een nieuwe procedure. Een groot deel van onze cliënten heeft deze documenten, door uiteenlopende oorzaken, echter niet. Om deze reden is het ASKV in 2016 ook gestart met een nieuw project om een netwerk op te zetten in landen van herkomst, zodat in de toekomst gemakkelijker documenten te verzamelen zijn.

In (pro bono) samenwerking met het advocatenkantoor Latham & Watkins is dit traject voortvarend ter hand genomen. Er worden contacten gelegd met ngo's en advocaten in landen van herkomst die zoekacties kunnen verrichten. De ontwikkeling van een handleiding zorgt voor een kwaliteitswaarborg van de zoekacties, voor continuïteit en het creëert de mogelijkheid voor uitbreiding. Nu al worden met Latham & Watkins afspraken gemaakt voor een uitbreiding van de samenwerking naar alle landen van herkomst die voor het ASKV van belang zijn. De pro bono 'makelaar' TrustLaw (onderdeel van Thomson Reuters) waarmee wordt samengewerkt is geïnteresseerd om internationaal aandacht te besteden aan (de doelstellingen van) het project met behulp van Reuters' journalisten.

Lokale hulpverlening, landelijke expertise

Het ASKV heeft zich in voorbije jaren met name geconcentreerd op hulpverlening en de steeds veranderende regelgeving in Amsterdam, maar streeft ernaar zich in de nabije toekomst weer meer naar buiten te richten om met acties, campagnes, lobby en directe beleidsbeïnvloeding structurele verbeteringen te bewerkstelligen voor mensen zonder papieren. Op de thema's waarmee we de afgelopen jaren in de lokale praktijk van juridische, maatschappelijke en medische hulpverlening ervaring hebben opgedaan, willen we onze expertise inzetten om landelijk van ons te laten horen. Voor 2017 staat een aantal thema's nadrukkelijke op de agenda, zoals de BBB-discussie, de zorg voor chronisch zieke ongedocumenteerden, het uitbreiden van toekomstmogelijkheden via activering, perspectief voor LHBT-vluchtelingen en meer aandacht en een betere juridische positie voor staatlozen. In alle gevallen zal een brede landelijke coalitie vereist zijn om (het begin van) een doorbraak te kunnen forceren. Vaak zal de verandering eerst lokaal moeten worden ingezet om uiteindelijk 'cumulatief' ook landelijk – op basis van behaalde resultaten – gewicht in de waagschaal te kunnen leggen.

ASKV in de spotlights

Het ASKV is sinds de oprichting betrokken bij lokale en landelijke acties om beleid en beeldvorming over mensen zonder verblijfsvergunning bij te stellen. Dit gebeurt door middel van publieksevenementen, lobby en mediaoptredens.

Schiphol

Het ASKV ontwikkelde de app Arrival and Departure waarmee je kennis kunt maken met de route die asielzoekers afleggen als ze in Nederland aankomen. Je krijgt een indruk van aankomst, de asielprocedure en plaatsing in vreemdelingenbewaring. Vluchtelingen vertellen hun verhaal en ook advocaten en hulpverleners komen aan het woord. Deze app is vooral gemaakt om de locatie Schiphol Airport en het Justitieel Complex Schiphol (JCS) te bekijken.

ASKV-cliënt Hazem en advocate Igna Oomen zijn nog tot mei 2017 te zien op de tentoonstelling 100 jaar Schiphol in het Verzetmuseum waar zij de asielprocedures op het vliegveld toelichten.

De asielprocedure

In mei organiseerde het ASKV/Steunpunt Vluchtelingen in het verzetmuseum een goed bezochte informatie- en verdiepingsbijeenkomst over de asielprocedure anno 2016, waarbij zowel advocaten als cliënten hun licht lieten schijnen over de dagelijkse praktijk en de eigenaardigheden van de procedure.

Symposium over bed, bad en brood

Op 14 oktober heeft het ASKV in samenwerking met de Protestantse Diaconie Amsterdam in de Hermitage een symposium georganiseerd over de bed-bad-broodregelingen in Nederland. Onder de 130 deelnemers bevonden zich ambtenaren, raadsleden en vertegenwoordigers van ngo's uit een tiental Nederlandse gemeenten. Na een betoog over de noodzaak van bieden van perspectief voor een

menswaardig bestaan door directeur Eduard Nazarski van Amnesty International NL, gaven vijf grote gemeenten aan hoe zij daar gestalte aan trachten te geven. Het symposium was de aanleiding voor de start van meer (multidisciplinaire) afstemming en uitwisseling op het gebied van gemeentelijke opvang.

Campagne

Met nieuwe flyers en posters is in december een campagne 'Ken jij het ASKV al?' uitgezet door de hele stad. Gedurende 3 weken waren in meer dan 100 openbare ruimtes flyers en posters van het ASKV te vinden.

Het afgelopen jaar is op structurele basis steeds content gegenereerd om het ASKV meer gezicht naar buiten toe te geven. De website heeft een nieuwe structuur waardoor de vier belangrijke pijlers van de organisatie beter in beeld worden gebracht.

Bed-bad-brood symposium in de Hermitage Amsterdam

Informatie- en verdiepingsbijeenkomst over de asielprocedure anno 2016 in het Verzetmuseum

Vernieuwde website, pagina over de app 'Arrival & Departure'

Artikel NRC over cliënte Nanou, in 2016 uitgezet naar Congo

Uitgezette Nanou Sagatwa is een vreemdeling in Kinshasa

Ze kwam als meisje naar Nederland. Vorig jaar moest ze terug naar Congo. Nanou Sagatwa durft er de straat niet op.

✎ Koert Lindijer 4 januari 2017

Er zit pijn in mijn hart, pijn in mijn maag en in mijn hoofd. Want ik denk te veel.

TWEET

Bed-bad-brood symposium, een van de workshops in de Diaconie

Campagne over onze hulpverlening en projecten

Schiphol in de ogen van een vluchteling

Laura Obdeijn
SCHIPHOL

De app Arrival & Departure van het ASKV/Steunpunt Vluchtelingen neemt je mee langs vertrekhal 2, de marechaussee en het detentiecentrum. Het moet de aankomst op Schiphol laten zien door de ogen van een vluchteling.

'Loop naar aankomst 2. Neem plaats op de bankjes en start scène 2.' De stem van Benetta klinkt door de koptelefoon. Ze vertelt over haar aankomst op Schiphol in 2008, nadat ze Liberia ontvlucht was. Het was er luidruchtig, met veel mensen. Zo iets als vandaag en alle andere dagen waarschijnlijk. In de grote hal kopen toeristen een treinkaartje, forensen kopen een kop koffie en weer anderen lopen kriskras door elkaar, achtervolgd door een rolkoffer. In die drukte stond Benetta. Niet wetende wat te doen, maar blij dat ze in Europa was, klopte ze aan bij de immigratiedienst op de luchthaven. Eén van de vier aanmeldcentra in Nederland.

Cruciale dagen

Gisteravond werd de app Arrival & Departure van het ASKV/Steunpunt Vluchtelingen gelanceerd tijdens een informatieavond over het Nederlandse asielbeleid in het Verzetsmuseum. De app is een wandelroute rondom Schiphol, die je meeneemt langs verschillende fases van de asielprocedure, van aankomst tot uitzetting. Tijdens de route van bijna twee uur vertellen drie asielvragers hun verhaal en geven advocaten uitleg.

'Ga linksaf bij de Juggle Juice bar, rechts richting Albert Heijn en voor de Burger King linksaf. Volg de bordjes Police.' De wandelaar wordt intussen bijgepraat over de algemene asielprocedure, die acht cruciale dagen duurt. Op een bankje wordt een vader herenigd met zijn dochter van amper drie. De hele familie is in tranen van geluk.

Na een korte rit met de shuttlebus vervolgt de wandelroute vanaf P3, de parkeerplaats voor langparkeerders.

App artikel in het Parool, 27 mei 2016

Twintig minuten lopen langs de snelweg, onder het viaduct door doemt aan de linkerkant een gebouw op: het Justitieel Complex Schiphol. Hier zitten zo'n honderd migranten die niet de juiste papieren hebben om te mogen blijven, zegt een vrouwenstem.

Complex naast de A4

Had de wandelroute eerst nog iets weg van levend ganzenbord of een speurtocht, lollig is het hier niet meer. Op de tweede verdieping zijn de cellen en dagverblijven van de vluchtelingen te zien. Voor het raam hangen twee mannen tegen het raam, voorhoofd geleund tegen de onderarm. Ze staren naar een weg waar amper auto's rijden. Sommigen van hen, weet de wandelaar nu, zullen nooit verder komen dan het witte, blokkige complex net naast de A4.

Het roept, als buitenstaander, een gevoel van ongemak op. Alsof je een bezoeker bent in een museum, maar dan van andermans ellende, compleet met uitleg door een koptelefoon. Tegelijk confronteert het de wandelaar met een andere kant van de luchthaven. Iets waar je waarschijnlijk geen oog voor hebt als je incheckt voor de Costa del Sol.

Eerst heeft het nog iets weg van een speurtocht, maar ineens is het niet lollig meer

Organisatie en financieel overzicht

In 1987 werden het ASKV (Amsterdams Solidariteits Komitee Vluchtelingen) en het Steunpunt Vluchtelingen de Pijp opgericht, naar aanleiding van de verharding van het asielbeleid. In 1989 fuseerden beide organisaties, waarna de stichting onder de naam ASKV / Steunpunt Vluchtelingen verder is gegaan.

Om continuïteit en professionaliteit te waarborgen heeft het ASKV eveneens een aantal betaalde medewerkers aangesteld (allen deeltijd), tegen een uniform en bescheiden salaris. Vrijwilligers en betaalde krachten worden gelijk behandeld en gewaardeerd. Er waren in 2016 ruim 30 vrijwilligers en 10 stagiair(e)s actief, plus een team van vrijwillige buddy's en taaldocenten. Daarnaast zijn inmiddels 13 betaalde parttimers en 1 medewerker via de ID-regeling in dienst.

Bestuur

Het onbezoldigde bestuur van het ASKV bestond in 2016 uit:

- Chris Keulemans, voorzitter (schrijver, journalist)
- Audrey Kessels, secretaris (asieladvocaat)
- Esther de Haan, penningmeester (onderzoeker)
- Katrien de Klein, lid (journalist, redacteur)
- Marieke van Doorninck, lid (adviseur, ex-fractievoorzitter GroenLinks Amsterdam)

Winst en verliesrekening
over 2016

Jaar	2016	2015
Baten		
Inkomsten kantoor & organisatie	79.307	46.724
Inkomsten projecten		
- Bijdragen overheden	820.398	548.375
- Noodfonds Amsterdam	0	163.838
- Subsidies particuliere fondsen	203.375	93.273
- Giften en overige bijdragen	32.898	54.895
Som van de baten	<u>1.135.978</u>	<u>907.105</u>
Lasten		
Personeelslasten	540.155	317.869
Organisatie/kantoor/publiciteit	48.344	41.681
Projectlasten		
- Hulpverlening	128.578	223.583
- Medish Opvangproject Ongedocumenteerden	285.381	225.297
- Vreemdelingenloket	8.723	9.269
- Project Activering Ongedocumenteerden	65.091	13.404
- Nederlandse les	10.734	10.282
- Campagne	0	1.294
Som van de lasten	<u>1.087.006</u>	<u>842.679</u>
Saldo activiteiten	48.972	64.426

Voor een uitgebreid overzicht is de Jaarrekening op te vragen

luchtelingen

Colofon

Het ASKV biedt al ruim 25 jaar zowel juridische als maatschappelijke hulpverlening aan ongedocumenteerden. Het juridisch team staat afgewezen asielzoekers bij die nog mogelijkheden hebben voor legaal verblijf in Nederland. Terwijl een oplossing wordt gezocht, ondersteunt het maatschappelijk team hen bij het opbouwen van een menswaardig bestaan via leefgeld, huisvesting, dagbesteding, of (doorverwijzing naar) medische zorg. Naast hulpverlening en huisvesting werkt het ASKV aan een structurele verbetering van hun positie door campagnes, onderzoek en lobby. Ook signaleert het ASKV landelijke trends en problemen, en brengt deze onder de aandacht waar nodig.

Donaties kunt u overmaken naar
TRIODOS Bank
NL75 TRIO 03911 439 13
t.n.v. Stichting ASKV te Amsterdam

Het ASKV is bereikbaar maandag tot en met donderdag
tussen 10.00 tot 17.00 uur.

ASKV / Steunpunt Vluchtelingen
Frederik Hendrikstraat 111-C
1052 HN Amsterdam
tel: 020 627 2408
fax: 020 420 3208

info@askv.nl
www.askv.nl
www.facebook.com/ASKV.Steunpunt.Vluchtelingen
@askv_tweet

Fotografie: Bas Baltus
Tekst: medewerkers ASKV / Steunpunt Vluchtelingen
Redactie: Karel Hendriks en Marieke van Doorninck
Eindredactie: Katrien de Klein
Vormgeving: Annette Kouwenhoven
Druk: Flyeralarm

Maart 2017

Met dank aan alle donateurs, instanties en fondsen die het ASKV
financieel ondersteunen

